

Schefer), Paris 1892, s. 16, 57; İbn Havkal, *Şûretü'l-arz*, s. 72-73, 81-82, 131, 175, 402, 404-408, 422-423, 436-439, 454, 466; Makdisî, *Ah-senü't-tekâsîm*, s. 177, 272-273, 282, 291, 303, 306, 320, 333-339, 348-352; Nâsır-ı Hüsvrev, *Sefernâme* (trc. Yahya el-Haşşâb), Beyrut 1983, s. 156-158; Nizâmülmülk, *Siyâsetnâme* (Bayburtlugil), s. 29, 201-202; Şerif el-İdrîsî, *Nûzhetü'l-müştek*, Beyrut 1409/1989, I, 402-403, 413-417, 433-449; Sem'ânî, *el-Ensâb*, II, 374; İbn Cübeyr, *er-Rihle*, Beyrut 1384/1964, s. 217, 256; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân* (Cündî), I, 313, 429, 633; II, 18, 72, 538; III, 252, 320-321; V, 54-56; İbn İzârî, *el-Beyânü'l-mugrib*, I, 19; Müstevfî, *Nûzhetü'l-kulûb* (Strange), s. 163-189; İbn Bat-tûta, *er-Rihle* (nşr. Ali Muntasir el-Kettânî), Beyrut 1405/1985, I, 63, 162, 173-175, 205-207, 222, 255; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, X, 183, 348; XI, 106; İbn Haldûn, *el'İber*, Beyrut 1958, IV, 429; İbn Dokmak, *el-İntişâr li-vâsi'atî 'i'kdî'l-emşâr*, Beyrut, ts. (Dârü'l-âfâkî'l-cedîde), s. 101-103; Fâsî, *Şifâ'ü'l-garâm* (nşr. Ömer Abdüsselâm Tedmürî), Beyrut 1405/1985, I, 527-538; Makrîzî, *el-Hîta*, II, 414-416, 427-430; İbn Tağrıberdî, *en-Nûcümü'z-zâhire*, II, 118, 201; III, 163, 168, 180; V, 167; Nuaymî, *ed-Dâris fi târihi'l-medâris* (nşr. Ca'fer el-Hasenî), Kahire 1988, II, 139-221; E. Kühnel, *el-Fennü'l-İslâmî* (trc. Ahmed Mûsâ), Beyrut 1966, s. 24-25, 125-126; Vefîk ed-Dak-dûkî, *el-Cândiyye fi 'ahdî'd-Devletî'l-Ümeviyye*, Beyrut 1985, s. 206-209; V. V. Barthold, *Moğol İstilasına Kadar Türkistan* (haz. Hakkı Dursun Yıldız), Ankara 1990, s. 87, 148, 174, 194, 336-337; Bülent Çetinkaya, *Ortaçağ İslâm Dünyasında Ribât: VII-XIII. Asırlar Arası* (yüksek lisans tezi, 2003), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Fuat Köprülü, "Ribât", *VD*, II (1942), s. 267-278; Ömer Abdüsselâm et-Tedmürî, "er-Ribât ve'l-murâbi'ûn fi sâhili's-Şâm", *Dirâsât târihiyye*, sy. 5, Dimaşk 1981, s. 77-98; Muhyî Hilâl es-Serhân, "er-Rubu'ü'l-İslâmiyye", *el-Mevrid*, XIV/3, Bağdad 1405/1985, s. 67-84; Mikel de Epalza, "er-Ribât ve'r-râbi'ât fi'l-esmâ ve'l-âsâri'l-İsbâniyye" (trc. Hüseyin el-Ya'kûbî), *Mecelletü Dirâsât Endelüsiyye*, sy. 13, Tunus 1995, s. 69-86; Hassan S. Khalilieh, "The Ribât System and its Role in Coastal Navigation", *JESHO*, XLII/2 (1999), s. 212-225; Ali Ahmed, "A'mâlü'r-ribât ve'l-müşâğara fi't-târîhi'l-'Arabîyyi'l-İslâmî", *Dirâsât târihiyye*, sy. 73-74 (2001), s. 113-141; Camille Rhoné, "Les ribâts dans l'orient du monde musulman des origines au XIIIe siècle", *BEO*, LV (2003), s. 61-75; Georges Marçais, "Ribât", *IA*, IX, 734-737; Oktay Aslanapa, "Ribât", *a.e.*, IX, 737-738; J. Chabbi, "Ribât", *EP* (İng.), VIII, 493-506; Nasser Rabat, "Ribât", *a.e.*, VIII, 506; Şebnem Akalın, "Kervansaray", *DİA*, XXV, 299-302; Angelika Hartmann, "Nâsır-Lidîmillâh", *a.e.*, XXXII, 401.

İSMAIL YİĞİT

RİBBİYYÛN

(الربويون)

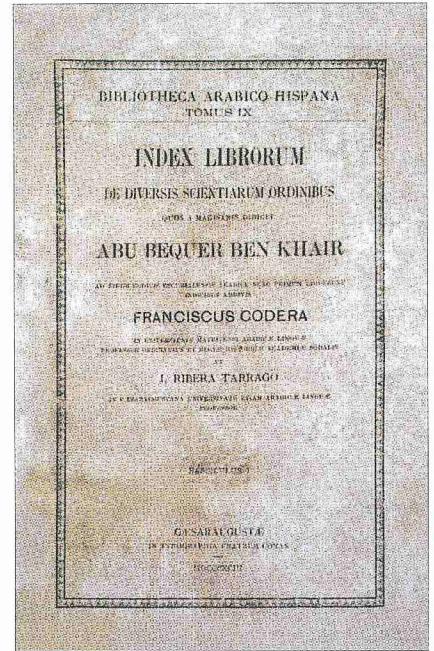
Yahudi geleneğinde öğretici ve yönetici konumundaki Rabbâniyyûn'a tâbi olan sıradan halk anlamında bir Kur'an terimi (bk. RABBÂNİYYÛN).

RIBERA y TARRAGO, Julián (1857-1934)

İspanyol şarkiyatçısı.

Valencia'da doğdu. 1882'den itibaren Francisco Codera y Zaidin'in gözde öğrencisi ve daha sonra asistanı oldu. 1887-1905 yılları arasında Zaragoza (Sarakusta) Üniversitesi'nde Arapça öğretim üyeliği yaptı. Ardından İslâm ve Yahudilik tarihi dersleri vermek üzere Madrid Üniversitesi'nde görev aldı. 1913'te aynı üniversitede Arap-İspanyol Edebiyatı Kürsüsü başkanlığını üstlendi ve bunu emekliye ayrıldığı 1927 yılına kadar yürüttü. Endülüs tarihinin siyasi hayat, hukuk, müzik, dil, şiir, eğitim ve kurumlar gibi farklı alanlarıyla ilgilenen nâdir araştırmacılardan biri olan Ribera, İspanyol Kraliyet Akademisi'ne ve Kraliyet Tarih Akademisi'ne üye idi.

Eserleri. 1. *La Enseña entre los musulmanes españoles* (Zaragoza 1893). Endülüs'teki eğitimi, eğitim kurumlarını ve bunların faaliyetlerini ele almaktadır. **2.** *Bibliófilos y bibliotecas en la España musulmana* (1895). Endülüs'te kitap sevgisi ve kütüphaneler hakkındadır. **3.** *Orígenes del justicia de Aragón* (Zaragoza 1897). Aragon'da adaletin ve adli kurumların kökeninin incelendiği çalışmada Endülüs'teki İslâm hukuku ve kurumlarından kaynaklanan tesirler de gün ışığına çıkarılmaktadır. **4.** *Música de las Cantigas* (1922). Endülüs şarkı müzikisi üzerinedir. **5.** *De historia arábigo-valenciana* (Valencia 1925). Valencia şehrinin İslâmî dönem (Belensiye) tarihine dair bir çalışmadır. **6.** *El Cancionero de Abencuzman* (Madrid 1928). Lirik şiirler ve şarkı sözleri mecmuasıdır. **7.** *Disertaciones y opúsculos* (I-II, Tetuan 1952). Eserde Ribera'nın çeşitli makaleleri ve kitaplarından bazı bölümler bir araya getirilmiştir. **8.** *La música árabe y su influencia en la española* (Valencia 2000). Arap müziği ve bunun İspanyol müziğine etkileri hakkındadır. **9.** *Los ladrillos moros de Xara* (Alicante 2005). Endülüs'ün Xara bölgesindeki müslümanların tuğla yapım tekniklerini ve tuğla çeşitlerini konu edinir. Ribera ayrıca İbnü'l-Kütüyye'nin *Târîhu iftitâhi'l-Endelüs*'ünü İspanyolca'ya çevirerek *Historia de la conquista de España de Abenalcotia el Cordobes* (Madrid 1926), hocası Codera ile birlikte İbn Hayr el-İşbilî'nin *Fehrese'sini Index Librorum* (I-II, Saragossa 1894-1895) ve Muhammed b. Hâris el-Huşenî'nin *Quđâtü Kırţuba'sını* İspanyolca tercümesiyle birlikte *Historia de los*

Julián Ribera y Tarrago'nun, hocası Francisco Codera ile birlikte nesrettikleri İbn Hayr el-İşbilî'nin *el-Fihrist*'inin (*Index Librorum*) kapağı (1893)

jueces de Córdoba por Aljoxaní (Madrid 1914) adıyla neşretmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

J. T. Monroe, *Islam and the Arabs in Spanish Scholarship*, Leiden 1970, s. 151-173; Necib el-Akiki, *el-Müştarihün*, Kahire 1980, II, 189-190; Mişâl Cühâ, *Dirâsâtü'l-'Arabîyye ve'l-İslâmiyye fi Ürubbâ*, Beyrut 1982, s. 137-138; E. García Gómez, "Don Julián Ribera y Tarrago", *al-Andalus*, II, Madrid 1934, s. I-VIII; a.mlf., "Primer centenario del nacimiento de Don Julián Ribera Tarrago", *a.e.*, XXIII (1958), s. 207-209; B. Lopez García, "Correspondencia de Julián Ribera a Pascual Menendez: Una amistad en una etapa decisiva del arabismo (1899-1904)", *Sharq al-Andalus*, sy. 10-11, Alicante 1993-94, s. 499-526; *el-Kâmûsü'l-İslâmî*, II, 617.

MEHMET ÖZDEMİR

RİB'İ b. HİRÂŞ

(ربيعي بن حواش)

Ebü Meryem Rib'î b. Hirâş b. Cahş el-Gatafanî el-Absî (ö. 101/719)

Hadis hâfızı ve zâhid.

Kûfeli muhadram tâbîilerdendir. Babası Hirâş b. Cahş'a Hz. Peygamber'in bir mektup gönderdiği, fakat onun bu mektubu yırtıp attığı rivayet edilmektedir (İbn Sa'd,